

Talousvaliokunnalle

HE 64/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi

Finnveran pysyttävä markkinapuutteiden paikkaajana

- On varmistettava, että Finnvera keskittyy todennettujen markkinapuutteiden paikkaamiseen ja että se ei ala tosiasiallisesti kilpailla pankkien ja muiden yksityisten rahoittajien kanssa yritysten luotottajana.
- Finnveran itsekannattavuuden toteutumista olisi tarkasteltava etukäteen numeerisesti määritellyllä aikajänteellä.
- Finnveran valvontavastuun siirtäminen Finanssivalvonnalle on lähtökohtaisesti kannatettavaa. Valvonnan kustannukset tulee kohdistaa täysimääräisesti Finnveralle. Kustannusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon paitsi välittömät valvonnan vaatimat resurssit, myös asiaankuuluva osuus Finanssivalvonnan tila- ja muista yleiskustannuksista.

1 Finnveran toiminta markkinapuutteen paikkaajana

Valtion erityisrahoitustoimintaa ja sen järjestämistä koskevan lakiesityksen 1 §:n mukaan Finnveran tarkoituksena on edistää vientiä, suomalaisten yritysten toimintaa, kasvua, kansainvälistymistä ja Suomen kestäväää talouskasvua. Se toteuttaa tehtävänsä rahoittamalla elinkeinotoimintaa Suomessa ja ulkomailla, ylläpitämällä ja kehittämällä kilpailukykyistä vienninrahoitusjärjestelmää sekä korjaamalla kotimaassa yritysrahoitustarjonnan markkinapuutetta.

Keskeisenä tekijänä yritysrahoitustarjonnan markkinapuutteiden synnyssä on FA:n käsityksen mukaan ollut pankki- ja muun finanssisäätelyn voimakas kasvu viimeksi kuluneiden 15 vuoden aikana. Sen seurauksena pankkien mahdollisuudet rahoittaa esimerkiksi alkuvaiheen yritystoimintaa tai tavanomaista riskipitoisempia investointihankkeita ovat kaventuneet merkittävästi. Sääntelyn kasvun vanavedessä julkisten toimijoiden kuten Finnveran ja TES:n rooli on kasvanut. Voidaankin sanoa, että yksityistä rahoitussektoria koskevan sääntelyn huomattava lisääntyminen on johtanut siihen, että kevyesti säänneltyt valtiolliset toimijat ovat joutuneet ottamaan vastuulleen sellaista rahoitustoimintaa, joka aiemmin on hoidettu pankkien ja muiden yksityisten rahoittajien kautta. Samalla tähän toimintaan liittyvät riskit ovat monelta osin siirtyneet em. valtiollisille toimijoille ja viime kädessä suomalaisten veronmaksajien kannettavaksi.

FA ei pidä edellä kuvattua kehityskulkua hyvänä. Valtiollisten rahoittajien toiminnan laajentamisen sijaan olisikin syytä järkevöittää ja yksinkertaistaa monimutkaiseksi ja raskaaksi paisunutta finanssisäätelyä ja sen valvontaa, jotta pankkien ja muiden yksityisten rahoittajien toimintaedellytykset paranisivat ja sitä kautta markkinapuutteet vähenisivät. Koska valtaosa finanssialan sääntelystä on peräisin EU:sta, muutoksen täytyisi lähteä liikkeelle EU:n päätöksentekokelelmistä. Kotimaisella lisäsääntelylläkin on osansa nykytilanteen synnyssä. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että hallituksen

puoliväliriihessä tekemä päätös rahoitusmarkkinasääntelyn kokonaisarvion laadinnasta toteutetaan ripeästi ja että siinä keskitytään erityisesti kansallisen lisäsääntelyn ja sen vaikutusten arviointiin.

Finnvera on tähän asti rahoittanut kohteita, jotka ovat olleet perinteisen pankkirahoittamisen katvealueilla, ja taannut pankkien myöntämää rahoitusta. Vaikka lakiesityksessä ei ehdoteta Finnveran rahoitusvaltuuksien merkittävää muuttamista, valtuuksien kokonaistason määrittäminen ja valtuuksien muuttuminen nykyistä lainsäädäntöä yleisluonteisimmiksi voi olla markkinavaikutuksiltaan merkittävä asia. Esityksen vaikutusarviossa todetaankin (s. 27), että muutoksen arvioidaan joustavoittavan rahoituksen kohdentamista sellaiseen yritystoimintaan, jonka kulloisessakin markkinatilanteessa katsotaan tuottavan parasta vaikuttavuutta.

Pankkien näkökulmasta valtuuksien muuttuminen nykyistä yleisluonteisimmiksi lisää epävarmuutta siitä, millä tavoin ja missä laajuudessa Finnvera jatkossa toimii erilaisissa asiakasryhmissä ja miten se käyttää erilaisia rahoitus- ja takaustuotteita. Tämä vuorostaan voi vaikeuttaa suomalaisten pankkien mahdollisuuksia suunnitella ja harjoittaa kannattavaa liiketoimintaa. Se voi myös vähentää ulkomaisten pankkien kiinnostusta toimia Suomen markkinoilla ja sitä kautta jopa heikentää suomalaisten yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta ja erilaisia palveluita. FA:n mielestä onkin tärkeää varmistaa, että Finnvera keskittyy todennettujen markkinapuutteiden paikkaamiseen ja että se ei ala tosiasiallisesti kilpailla pankkien ja muiden yksityisten rahoittajien kanssa yritysten luottotajana. Ylipäättään Finnveran toiminnan painopisteen tulisi pysyä erilaisissa takaustuotteissa. Tällä tavoin voidaan myös rajoittaa sen riskien kasvua, sillä silloin, kun Finnvera toimii takausten kautta yhteistyössä pankin kanssa, luottoriskiä arvioi ja kantaa Finnveran lisäksi myös pankki.

Esitettyjen valtuuksien yleisluonteisuus voi vaikuttaa myös Finnveran vastuukannan hajautumiseen tai keskittymiseen eri toimialojen välillä. Nykyiseen vastuukantaan kohdistuneet huolet ovat pitkälti peräisin vastuiden keskittymisestä toimialoittain ja maantieteellisesti. FA pitää tärkeänä, että vastuiden keskittymistä seurataan huolella ja uusista vastuista päätettäessä otetaan huomioon se, miten ne vaikuttavat Finnveran vastuukannan hajautukseen.

2 Finnveran itsekannattavuus

Itsekannattavuusvaatimus on keskeinen Finnveran toimintaa ohjaava ja siitä valtion budjettitaloudelle mahdollisesti koituvaa rasitetta määrittävä periaate. Ottaen huomioon, että Finnveran taseen – ja siten budjettitalouteen kohdistuvien riskien – kasvuun on kohdistunut huolenaiheita, FA:n mielestä olisi perusteltua arvioida itsekannattavuuden toteutumista etukäteen numeerisesti määritellyllä aikajänteellä. Lakiesityksen 14 §:ssä oleva ilmaisu ”pitkällä aikavälillä” on epämääräinen ja jättää liikaa tulkinnanvaraa.

3 Finnveran valvonta

Kysymys valvovasta tahosta

Lakiesityksen mukaan Finnveran rahoitusvalvonnasta vastaisi jatkossa Finanssivalvonta. Valvonnassa otettaisiin huomioon yhtiön toimintaperiaate,

8.9.2025

Mattila Veli-Matti

elinkeinopoliittinen tehtävä, erityisrahoitusyhtiölle ominaiset seikat sekä erot luottolaitoksiin ja niiden valvontakäytäntöihin.

FA pitää Finnveran valvontavastuun siirtämistä Finanssivalvonnalle lähtökohtaisesti kannatettavana. Valvonnan harmonisoiminen pankkeihin nähden on hyvä asia, vaikka valvonnan sisältö poikkeaaakin olennaisesti pankeista. Valvontavastuun siirron myötä Finanssivalvonnan käsitys Finnveran toiminnasta ja sen riskeistä lisääntyy, mikä edistää Suomen rahoitusalan kokonaisriskien hahmottamista.

Finnvera on liiketoimintansa laajuuden ja monimutkaisuuden kannalta riskienvalvonnallisesti merkittävä laitos. Sen konsernitaseen loppusumma oli vuoden 2024 vuosikertomuksen mukaan 14,8 miljardia euroa ja taseen ulkopuoliset vastuut 14,9 miljardia euroa. Yhteensä konsernin kokonaisvastuut, ml. emoyhtiön kotimaan toiminta sekä vientitakuu- ja erityistakaustoiminta, olivat 24,0 miljardia euroa.

Elinkeinopoliittisen tehtävänsä vuoksi Finnvera ottaa toiminnassaan merkittävää riskiä pankkeihin verrattuna. Riskien realisoituessa tappiot voivat nousta suuriksi suhteessa sen omiin varoihin.

Valvonnan kustannukset

Lakiesityksen mukaan Finnveran rahoitusvalvonnan vuotuinen kustannus Finanssivalvonnalle olisi arviolta noin 356 000 euroa vastaten kahta henkilötyövuotta.

FA pitää tärkeänä, että Finnveran valvonnan kustannukset kohdistetaan täysimääräisesti Finnveralle, jotta kustannusrasitus kohdentuu oikein ja tasapuolisesti. Kustannusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon paitsi välittömät valvonnan vaatimat resurssit, myös Finanssivalvonnan tukitoimintojen ja johdon työpanos sekä osuus Finanssivalvonnan tila- ja muista kustannuksista. Valvontaresurssien tarpeen arvioinnissa on syytä ottaa huomioon, että Finnveran taseen ulkopuolisten erien suuri määrä osaltaan lisää valvontatyötä.

FINANSSIALA RY

Veli-Matti Mattila

Johtaja, pääekonomisti